

بلوچی ۽ آزمانک ۽ رجانک: اجد پڑھ رہیت

بلوچی ۽ آزمانک ۽ رجانک: راجد پڑھ رہیت

رجیم بخش مہر* اسٹینٹ پروفیسر شعبہ بلوچی جامعہ بلوچستان

ڈاکٹر گل حسن بلوج** سابقہ پروفاؤنس چانسلر، او تھل یونیورسٹی، سبیلہ

Abstract

Translation of short stories from other languages to Balochi is new. The Balochi Academies have played a vital role to carry out the translations of other languages into Balochi.

This paper illustrates the translation, techniques and history of short stories into the Balochi language.

میان استمنانی سند ۽ مردوچی رجانک ۽ وقی جتائیں ہند مقامے آست۔ زبان ۽ لبزانک ۽ ایندگہ زانشانی دیمر وی ڪر گوں رجانک ۽ بندوک انت۔ انچش کہ درشان ۽ جتائیں تک انت، ہے پیار رجانک ۽ ہم جتائیں پیم ۽ بیت کنت، په مثال ایش ماں سے تھر ۽ بہر بوت بنت۔ اولی تھر زانشی سرپدی گیگ انت بزاں ذگریں زانشی سانشی اکر آنی رجانک انت۔ چوشیں رجانکاں رجانکار ۽ کار سرپدیانی سرکنگ انت۔ بزاں یک زبان ۽ سرپدی ڳنخ ۽ دومی زبان ۽ سرکنگ انت، چوشیں رجانک ارزان بنت۔ بنگپ ۽ سرا دسرس ۽ ہر دو عیں زبان ۽ زانشی گالبند اال چہ آشنائی به بیت رجانک یکشلیں رنگ ۽ بوت کنت۔ چوشیں رجانک ۽ لبز بلدانی کار مرزی کاراں ارزان کت کنت۔ زانشی رجانک ۽ لبزانک کار مرزی ۽ گالوار ۽ درشان ۽ انچو ارزشت نہ بیت چوشک فکری پہنات ۽ بنگپ ۽ سانک ۽ بیت۔ دومی تھر ربیدگی رجانکانی انت، په درور آزمانک یا گدارانی رجانک ۽ کاریک لبز ۽ جا ۽ دومی لبز ۽ ایر کنگ نہ انت، بلکیں یک ربیدگی معنائے ۽ دومی ربیدگی بزانہ بدل کنگ انت۔ سیمی تھر ذگریں لبزانکی یا جمالیاتی رو ۽ رجانکانی انت۔ یک زبان ۽ ساچشتی لبزانک ۽ دومی زبان ۽ رجینگ سکیں مشکل ۽ نازر کیں کارے بیت لبزانک ۽ حاص شعری رجانک ۽ اگاں زانشی رجانکانی ۾ ڈیں وفاداری ۽ اشنا منطقی یک درچی ۽ گیش ارزشت ڏیگ بہ بیت ته جوانیں آسرے ۽ امیت کم بیت۔ پرچیکہ لبزانکی لبز، تلمیحات، شیئن، چہر، اشارات، مثال، چیدگ، جوڑشت ۽ گالریچ ہمک زبان ۽ وقی جتائیں بتار دار انت ۽ اشنا زانشی ۽ لبزی رجانک ۽ چہ گیش اشنا معنائی جھنگیری ارزشت داریت۔ پکیشکہ گیشتر چوشیں جاوراں اشنا بدل لبز ۽ ہمدر وشمیں گوناپ گیشتر ارزشتی بنت۔ پرچیکہ لبزانکی رجانک ۽ تاثیر ۽ رجانک بنی ارزشتی ۽ وہند انت۔ (1)

بلوچی، آزمائنک، رجانک، اجدپڑ، عربیت
رجانکاری یک سکلین گران مشکل، مانگیشیں کارئ کسب انت، پرچیکہ رجانکار، چہ بازیں علم، زانش، چہ آشنائی بیگ ہر دری انت، اول ایش کہ آوتی زبان، چہ سر جمیں رنگ، سرپد، آشنا بہ بیت، وقی زبان، جتائیں گالوار، لبزیاتاں جوانی، بزانت، دومی ایش کہ آہنچاچے سورس لینگوچ، سرپد، آشنا بہ بیت بلکلیں چہ آئی ربیدگ، عربیت آں اول آشنا بہ بیت۔

زانشی، اکر، رجانک، عبدال، ساچشتی، اکر، رجانک، چھو، گران، ترا، انت، پرچیکہ:

”افسانوی ادب کے ترجموں میں ترجمہ مغض لفظ کا نہیں ہوتا، جملوں کی ساخت اور آہنگ نیز اسلوب کی بنت کا بھی خیال رکھنا پڑتا ہے اوسے بھی اپنی زبان میں منتقل کرنا ہوتا ہے آخری اہم بات یہ ہے کہ افسانے یا ناول کی تہذیبی فضائے پیش منظر ایسی پڑتا لفظیات سے کام لیا پڑتا ہے جو ترجموں میں پوری فضا کو منتقل کر سکے“۔(2)

رجانک، وسیلگ، دنیاء، آباتیں راج، مردم، چے یک دو میگ، زانشی، لبزاںکی چست، ایرانی، همراں، دود ربیدگ، رسم، روان، یک دو میگ، فکر، جیڑگ، حیل، عادت، عتب، نفسیات، آشابوت کن انت۔ ہے رجانک، برکت انت کہ مرچی دنیاء تو ایں راج، آہانی، زانشی، لبزاںکی مڈی یک دو میگ، سر بوج، آنت۔ رجانک، ارزشت، اشی میاں استمانی بستار، گیشوار کنان، غنی پرواز نبستہ کنت کہ:

”بنی آدم، زندہ، رجانک، ارزشت، سک باز انت، چیا کہ چریشی، دگہ دگہ ڈیہہ، زبانانی مردم، چے یک دومی، زانٹ، ازم، لبزاںکاں سئی، سرپد بنت، چے کیے دومی، کار کرناں نپ پانگ، چست کن انت، وقی زانت ازم، لبزاںکاں دیروی دی انت، اگاں رجانک، مبو تیں، لگداں مردم، چے دنیاء، دگہ دگہ ڈیہہ، زبانانی کو ھنیں، نو کیں زانت، ازم، لبزاںکاں مالوم دارنه بوت، اے وحدہ، پرے چیز انی باندات، پہک نزاںکاراٹ، وہدے کہ ھمے رجانک، برکت، محلوک، چہ تھیلیز، ہیر کلا، میش، سقراط، افلاطون، ارسطو، کانت، ھیگل، مارکس، ڈولیں، پلیپیانی، پلپیپ، بطیموس، گلیلیو، کوپرنیکس، لاپلاس، بغون، جمیز، جینز، میری طیوری، آئن اسٹائن، ابو الحسن علی المسعودی، عثمان امر الجیز، ابن سیتا، ڈولیں سائنس زانٹانی سائنس، اودمر، سافو، کلیز، دانستہ، ملٹن، ٹالسطانی، یوشکن، دوستو، فسکی، شلوخوف، میکسیم، گورکی، فلاہیر، گوئٹے، سارتر، کامیو، کافکا، بورخیں، ایمیل زولا، بابلو، نیرودا، گارشیا، مارکیز، مارپوہنزو، برناڑشا، بودلیر، البرٹ مورایا، جرجی لوکاش، رولا بارت، کالی داس، فردوسی، احمد شاملو، پروین اعتھاچی، حافظ

بلوچی آزمانک ۽ رجانک: اجد پرتو ۾ بیت
 شیرازی، ناظم حکمت، محمود درویش، شاہ عبدالطیف بھٹائی، نورالهندی شاہ جمال ابڑو، امر جلیل،
 ایاز قادری، سلطان باہو، احمد حسن رندھاوا، خوشحال خان خنک ۽ فاروق سرور ڏولیں لبزاں تانی
 لبزاں کءے سئی و سرپدا نت” (3)

چدے سر شون ۽ ہے گپ پدر بیت کہ دنیا ۽ تو ایں زانش ۽ زانت چہ یک ملک ۽ راج ۽ زبانے ۽ چہ دومی ڈیہہ ۽ زبانے ۽ رجانک ۽
 برکت ۽ سرپد بوتنگ آن۔ بزاں مرچی دنیا جہان ۽ مردم کہ چ یک دومیگ ۽ زانشی، فکری ۽ لبزاں تانی کار کرتاں کہ سرپد ۽ آشنا نت
 ته ایشی ۽ بنی سوب ہے رجانک نت۔

بلوچی زبان ۽ نسبتی لبزاں کنخا ۽ دک ۽ بندات بیت، چد ۽ پیسر بلوچی لبزاں کنک زبانی رہیدت ۽ رو ۽ سدانی سال ۽
 پند جنگ، بلے نسبتی درو شم ایشرا پنخا ۽ دک ۽ چہ کراچی ۽ ماہتاک ’اومان‘ ۽ شنگی ۽ گوں رسیت۔

ماہتاک ’اومان‘ مولوی خیر محمد ندوی ۽ سرو کی 1951ء شنگ بیت، بلوچی زبان ۽ اے اوی لبزاں کنک تاک کہ نت کہ ایشی ۽ اندر ۽ بازیں
 نوکیں لبزاں کنک تھر پچار کنائیں گ بنت۔ ماں بلوچی زبان ۽ نوکیں شعری ۽ رو دانی تھر انی رواج ۽ رہیدت اوں چہ ہے تاک ۽ بنا
 بیت، چو شکہ ماں شاعری ۽ پڑھ دستونک، آزاد لچے ۽ دگہ شعری تھر، ہے پیار دانی پڑھ آزمانک، شرگداری، رجانک کاری ۽ دگہ
 رو دانی تھر ہے تاک ۽ شنگی ۽ گوں بلوچی زبان ۽ لبزاں ۽ بھر جوڑ بنت۔

”بلوچی آزمانک ۽ رجانک ۽ بندات چہ ماہتاک ”اومان“ ۽ کنگ بیت، ہماری آزمانک کہ آئی ۽ را
 عبدالصمد امیری ۽ ”پشومنیں جنین“ ۽ نام ۽ رجانک کنگ آرسی لبزاں کنک ۽ نامیں لبزاں تانی میکس
 گورکی ۽ آزمانکاں چے کیے کہ اے رجانک آزمانک ماہتاک ”اومان“ ۽ مارچ 1952ء تاک ۽ چاپ
 ۽ شنگ بوتنگ“ (4)

چو شی اگاں چارگ بہ بیت ته بلوچی ۽ تو راچیں (طبع ذاد) آزمانک ۽ همراۓ آزمانک ۽ رجانکاری ۽ میل اوں دیما کیت۔
 رو سی، انگریزی، فرانسیسی ۽ چینی آزمانک ۽ همراۓ عربی، پگالی، اردو ۽ سندھی آزمانک ۽ رجانک نوکیں لبزاں کنک ۽ اوی دیک ۽ دیما
 کیت۔ اے درگت ۽ ہمانام کہ دیما کا یہت اشانی تھا، ص امیری، اکبر بار کرذی، عبد اللہ جان جمالدینی، امام اللہ بار کرذی، شیر محمد
 مری، مراد ساحر امام جمالدینی ہوارانت۔ بلوچی زبان ۽ کہ آزمانک نوکیں تھرے ۽ درو شم ۽ رواج گریت، دری زبانی آزمانک ۽
 رجانک ۽ گوں کسانیں مد ته زبان ۽ بیان، تکینک ۽ ہند، سر حال ٻنگلپ ۽ رو ۽ چہ دری آزمانک ۽ اثر زور ان ۽ وی رنگ ۽ گونا پ ۽
 مٹائیت ۽ تو ایں درو شے گریت۔

بلوچی آزمانک و رجانک: اجد پڑھر بیت
پنجاھ دہک عماھتاک اومن ڄماھتاک بلوج (1956) درستی سی چار آزمانک ماں بلوچی گوناپ دنگ بنت کے اشانی تھا
ہر دہ اردو زبان ۽ بنت۔ اردو آزمانکارانی تھا کرشن چندر، احمد عباس، پرکاش پنڈت ۽ دگہ نام ھوارانت۔ درملکی بزاں
انگریزی، فرانسیسی، روسي چانگز زبان ۽ کساس ہپدہ آزمانک ماں بلوچی گوناپ دنگ بیت کے اشانی تھا میکسم گورکی، موپاس،
لیوٹالٹھائی، سراوہنری، آسکردا نلڈ، مارگریٹ سلو، سمرست ماھم، وکٹر ھیو گو، ری انوسکی، لوھسون ۽ دگہ نام ھوارانت۔ ہمپیا
سنڌی ڳینگالی زبان ۽ اوں بازیں آزمانک اوں بلوچی ۽ رجینگ بیت۔

”اومن ۽ ریکارڈ ۽ ردا دری زبانی اوی آزمانک کے آبلوچی ۽ رجینگ بوگک آ”پشمانیں جنین
آدم“ ۽ نام ۽ انت کے اے میکسم گورکی ۽ آزمانک ۽ ایشرا عبدالصمد امیری ۽ بلوچی ۽
رجینگ۔ اے رجانک ماھتاک اومن مارچ 1952ء تاک ۽ ھوارانت۔

چے اے آزمانک ۽ رجانک ۽ ابید شیر محمد مری ۽ کرشن چندر، عبداللہ جان جمالدینی ۽ چھیزو ۽
اکبر بار کرنی ۽ پرکاش پنڈت ۽ سراوہنری، آسکردا نلڈ، عبدالرحیم اکبری ۽ ری انوسکی ۽، نیم
دشتی ۽ موپاس، عبدالصمد امیری ۽ مطیع الدولہ جازی ۽، محمد اسحاق بلوج ۽ رابندرناٹھ ٹیکور ۽
آزمانک بلوچی ۽ رجینگیں آزمانک ماھتاک اومن ۽ تھا وہد وہد ۽ سراچاپ ۽
شنگ بوت انت“ (5)

چوشی اگال چارگ بہ بیت ته بلوچی زبان ۽ آزمانک ۽ رجانکاری ۽ میل بلوچی نوکیں لبڑانک ۽ سری دہک ۽ تو انکیں
دروشے ۽ دیماکیت۔

1956ء وہدے ماھتاک ’بلوچی‘ کے چاپ ۽ شنگ بیت ته اے رجان ہاسیں وڑے ۽ دیروی کنت۔ 1960ء دہک ۽ زمانہ پدھاری اس
۽ شنگی ۽ گول رجانک ۽ ازم ۽ گیٹن دیروی لگنگ ۽ موہر سیت۔ شست ۽ دہک ۽ چندے دگہ نام اوں اے پڑھ ۽ ھوار کپ انت کے اشانی
تھا حمل، غلام فاروق، بخشی بلوج، تاج محمد جمالی، خاموش دشتی، عبدالحکیم بلوج، غوث بخش صابر، آزادت جمالدینی، الفت نیم ۽
دگہ نام ھوارانت۔

شست ۽ دہک ۽ اردو ۽ ہماری ۽ درملکی سنڌی ۽ عربی ۽ کساس بیست ۽ شش آزمانک بلوچی گوناپ دنگ بیت۔ کے اشانی تھا درملکی
آزمانک نویں آتوں چھیزو، ٿال پال سارتر، رونڈ ستگھن، ولیم سرائے، اے وی لوکس، ہاتھورن، ارنست ھمینگو ۽
آزمانک بلوچی ۽ رجینگ بنت۔ سنڌی زبان ۽ جمال ابرڑو، علی احمد بر و ڻی ۽ عربی زبان ۽ خلیل جبران ۽ اوں بازیں آزمانک رجینگ
بیت۔

بلوچی، آزمانک، رجانک، اجدپڑا، بربیت

ہپتا دبک، اے میل گیشتر جم، جوش، گوں دیروی کنت، آزمانک، رجانکاری، پڑا دگ، بازیں نام ہوار کپیت کہ
إشانی تھا طاہر محمد خان، فاطمہ مینگل، عزیز گلی، ہوار انت۔ اے دبک، جتائیں زبانی کساس سی، ہشت آزمانک، رجانک، کنگ بیت
کہ اے ماہتاک بلوچی، ماہتاک اُس، زمانہ بلوچی، لبزاںک بلد، نوائے وطن، جتائیں تاکاں چاپ، شنگ بنت کہ إشانی اندر،
اردو، بگالی، عربی، سندھی، همارائی، دری، زبانی آزمانک ہوار انت۔

ہشاد، دبک، اے حاترا، ہم ہاسیں ارزشیت داریت کہ اے دبک، رجانکاری، دگ، نوکیں رُمبے دیما کیت کہ
اردو، انگریزی، روی، جرمن، فارسی، سندھی، عربی، کساس، شست، پنج آزمانک، بلوچی، گوناپ، دینت۔ اے دوڑے، نوکیں نامانی تھا
مومن بزردار، عبید شاد، فضل خالق، صباد شتیاری، قیوم سربازی، اسحاق محمود، گوہر ملک، اکرم صاحب خان، عزیز پیشکانی، علی
عیسیٰ، غنی پرواز، منیر احمد بادینی، علی دوست، عزیز اللہ کلمتی، غنی طارق، دگ، ہوار انت۔ اے دبک، اوں جتائیں زبانی کساس
پنجاہ، آزمانک، رجانک، کنگ بنت۔

نو دبک بلوچی آزمانک، رجانک، ہاسیں ارزشیت، وہند انت۔ زانگ بیت کہ اے دبک، آزمانک، رجانک، سراہاسیں
دلگوشی، دیگ بیگ۔ اے دبک، کساس، دوسد، پنجاہ آزمانک، ماں بلوچی، رجینگ بیت کہ إشانی تھا یک سد، سی، ہبپت، اردو زبان،
آزمانک، بلوچی، گوناپ، دیگ بیت، ہے پیسا سی، ہشت در ملکی، بیست، چار سندھی، بیست، شش بگالی، فارسی، عربی، بازیں
آزمانک، بلوچی، گوناپ، دیگ بیت۔ نو دبک، ہم نوکیں رجانکارانی یک لڑے دیما کیت کہ آزمانک، رجانکاری، میل، دیما
برانت، إشانی تھا اے آرداد، عبد الصبور، اکبر غنشاد، واحد بزردار، شرف شاد، نامان، عبد الخالق خالد، غنی پھوال، دگ، بازیں نام
ہوار انت۔

دیمتر، دبک، بزاں سن دو ہزار، اے میل کے ست ترایت، تھنا چل، چار آزمانک، بلوچی، رجینگ بیت۔ اے رنگ،
اگاں چارگ، بہ بیت تہ بلوچی زبان، آزمانک، رجانکاری، میل مز نیں حدے، دیروی سیمسراں گوزان بیگ۔ آزمانک،
رجانکاری، پنجاہ، دبک، دیما کیت۔ داں سن دو ہزار، بزاں پنجاہ سال، سفر، کساس، پنج سد، گیش جتائیں زبانی آزمانک، بلوچی
گوناپ، دیگ بیت، رجانکاری، سر شون، اے یک مز نیں کسائے زانگ بیت۔

آزمانکی رجانک، تب، میل:

بلوچی، بنداتی تو ایں آزمانک، یک ہاسیں تب، میل، رجینگ بوتگ، انت، اے تب، میل دیروی پسندے،
بوتگ، چوٹک، بلوچی، رجنگ، اولی آزمانک، "پشمنیں جنین آدم" زانگ بیت کہ میکسم گورکی، آزمانک، انت، اے زمانک،
تو ایں روی، فکشن دیروی پسندے، ہاسیں لیکہ، مقصدیت، رج، نویگ، بوگ، انت، چیخوف، ٹالسٹائی، شولو خوف،

بلوچی آزمانک و رجانک: اجد پڑھر بیت

موپاساں، لوھسوں دگه چھیں بازیں ترقی پسند آزمانکارانی آزمانک ماں بلوچی رجینگ بنت۔ اشی سوب علت ماں بلوچ
چاگرداء، سیاسی لبزاں کی سر شون گوں ہے لیکہ نزدیکی انت۔ سری زمانگ گلیشوریں نسبتکارچہ ہے لیکہ اثر مند گنگ
کائیت۔ چوٹکہ امیری، اکبر بار کرنی، آزادت عبد اللہ جان جمالدینی، شیر محمد مری، مراد ساحر دگه، گشت بیت کہ بلوچی بنداتی
لبزاں کچھ وتنی بندات اچھے دیکھوی پسند لبزاں کی جنڑے اثر مند انت۔ اے تب میلے ماں بلوچی روانچ دنگ اپہ ہے لیکہ درد
سرار جنگیں لبزاں کی مددی بلوچی گوناپ دنگ بوت کہ ہمیشی سان اثر بلوچی آزمانک سرے تھجی سما کرت بنت۔ شیر محمد مری
آزمانکاری ہے بیت کہ مراد ساحر، نعمت اللہ تھجی، غنی پرواں، یارند تر صباد شتیاری، رزان نادر، نامگان ایندگہ بازیں آزمانک
نویسانی گورے تھجی ہے لیکہ جنڑے سان اثر پدر سہر انت۔

اردو سندھی زبان ہم گلیشوریاں آزمانک نویس ماں بلوچی رجینگ بوتگ انت کہ چہ ہے جنڑے پدے سراچگ بوتگ
انت، چوٹکہ شرش چندر، سعادت حسن منشو، علاء الدین، امر تا پریم، رام لعل، منشی پریم چندر، احمد ندیم قاسمی، علی عباس حسینی
دگہ بازانچیں نام۔ ہے وڑا سندھی زبان ایاز قادری شخ ایاز امر جلیل بازیں آزمانک بلوچی گوناپ پمیشکہ دنگ بوتگ انت کہ
اے تو ایں مردم چہ ہے لبزاں کی جنڑے پدے وتنی ساچشتی سفر دیکھوی داتگ انت۔

ہشتاد نو دہک جدیدیت، وجودیت چیدگی آزمانک رجانکاری تب میل یے دیما کیت۔ اے درگت فرانز
کافکا، ٹال پال سارتر، البرٹ کامیو، بور خیں، ھر من ھیسے، گارشیا مارکیز، اسمیفن زوانگ، میکس میل ہے پیمیں دگہ وجودی
نوکیت منوگریں آزمانک نویسانی رجانک میل دیکھوی کنت۔

اے جبر راست انت کہ ہمک وہد زمانگ وتنی لوٹ گزر بنت، جتاکیں تب میل جتناکیں جنڑے مومنٹ آنی رداء
لبزاں سراچگ بیت۔ بلوچی ہم اے زمانگ نوکیں تب میل آنی روانچ ہر بیت گنگ کیت۔ بلوچی جدیدیت، وجودیت
چیدگی آزمانک رجانکاری میل جوانیں وڑے دیکھوی کرتگ کہ چہ ایشی ووت بلوچی آزمانک اول مز نیں حدے رنگ
سان زرگن۔ بلوچی بنداتی زمانگ گلیشوریں آزمانک چہ دیکھوی پسندی سان اثر سوب گواچن نویسی رداء دیکھوی
کرتگ، اشی سوب آزمانگ آزمانکارانی رجانک انت۔ میان استمانی سند اول گواچن نویسی ہر بیت گیش محکم گنگ کیت۔ پدے
وہدے لبزاں کی لوٹ گزر تب میل کہ میان استمانی سند بدلت تھے بدلت بلوچی نوکیں تب میل رداء سراچ اتلگیں
آزمانک ماں بلوچی رجینگ بنت کہ ہمیشانی زبان ہم بیان ترکیب اسٹاکل اثر ماں بلوچی آزمانک سرا اول کپیت بلوچی زبان
اوں ہے نوکیں تب میل آنی رداء و تراچیں آزمانک رہ بیت دیکھوی کنت۔

بلوچی رجانک بو تگیں آزمانکی کتاب:

بلوچی آزمانک و رجانک: اجدپتھر بیت
 رحیم بخش مہرودگه
 بلوچی رجانک بو تگیں آزمانک اوی کتاب "چین آزمانک" انت کے واجہ عبدا حکیم بلوچ و رو بند داتگ کے بلوچی اکیڈمی کوئٹہ نیمگ ۱۹۷۰ء وار ۲۰۱۰ء شنگ کنگ بیتگ۔ اے رو بندی کتاب سرجم و رجانکی کتابے نہ انت بلے بند اتی زماںگ
 ۱۹۷۰ء اولی وار چین آزمانک بو تگیں آزمانک چاپ ۶ شنگ بو تگ انت کے پمیشان اے کتاب اولی بھر ۱۹۷۰ء درستی
 ہر دہ آزمانک ہوار کنگ بیتگ کے ایشانی اندر، چیخو ف لیب واجہ عبد اللہ جان جمال دینی، میکسیم گور کی سنتگیں دل، ع، ص
 امیری، زر، باہوت، غوث بخش صابر، ولیم سرائے، وائے وطن ہنگیں دار، غوث بخش صابر، موسیاں اوست، نیم دشتی،
 وشیں ھیا لے تھکے بندیک ڈاکٹر نعمت اللہ گنجی۔ سار تر دیوال سمرست ماھم انصاف تھت، حکیم بلوچ، سمرست ماھم
 شاعر، نیم دشتی چاشت تاج محمد جمالی، ای وی لوکس ڈیکی بہت، کریم دشتی، ہمینگوئے، گنوک، نیم دشتی، میکس برانڈ
 انگور، درچک، امام بخش، یوسف سباعی، گناہ و سزا، قاضی صابر، کرشن چندر، زردیر انت، مراد ساحر، اشرف محی
 الدین، گور سخن، حمل قاضی نذر الاسلام، چو شیں زیکلاں محمد اسحاق بلوچی گوناپ داتگ انت۔

چین آزمانک اوی کتاب انت کے اشیاء اندر، دری زبانی بازیں آزمانکی رجانک ہوار کنگ بو تگ انت کے جتاںیں مردمان
 رجانک ہوار کنگ بو تگ انت کے جتاںیں مردمان رجانک کرتگ ہجتاںیں تاکاں چاپ کرتگ انت۔ اے کتاب ارزشت عبستار
 بابت حکیم بلوچ نبستہ کنت کہ

"اوی بھادری آزمانکانی انت کے بلوچی عبدال کنگ بو تگ انت نہ دھمی بھروت سازیں بلوچی
 آزمانکانی انت بید کر دے بدل کر تگیں آزمانکاں، ایندگہ دراہ آزمانک ماہتاک بلوچی کراچی
 او ماہتاک اولس کوئٹہ منت اے اے کتاب ہوار کنگ بو تگ انت۔" (6)

بلوچی زبان رجانک آزمانکانی اوی سر جمیں کتاب غوث بخش صابر، ملگزار انت کے بلوچی اکیڈمی کوئٹہ نیمگ
 ۱۹۷۳ء چاپ ۶ شنگ بو تگ کے ایشیاء اندر، درستی سی آزمانک ہوار انت کے اشانی تھا اردو، کشمیری، براہوئی،
 پنجابی، سندھی، پشتو، ملائی، بگالی، مدراسی، هندی، فارس، ترکی، عربی، فرانسیسی، انگریزی، جرمی، اطالوی، بلغاری، چینی، جاپانی،
 چیک، سیلوانی، گجراتی، انڈونیشی، مصری، روسي، جتاںیں آزمانک نویسانی کسہ ہوار انت۔ ملگزار نبستہ رہند آزمانکانی چینی،
 بابت غوث بخش صابر نبستہ کنت کہ

"ملگزار نو ششہانی رو، ماے خیال داشتہ کہ ہر یک دری آزمانک ہما زبان و راج، ہمروشی
 نندو نیاد او دگہ جھل و بڑے شوں دارہ بیت بلے چوش ہم گوشت کناں کے بنی آدم، ہمروش کی، ہم

بلوچی آزمانک و رجانک: اجد پڑھر بیت
سہر او پر بکنٹ او ہماڈک کہ جنگ واپسی، مہرو دوستی، انصاف و ناشری عراہ دیما کوشینت آہانی
پچار ہم بہ بیت۔“ (7)

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ نیمگ 1996ء ”شد کیلیں سنگ“ نام اخترندیم غوث بخش صابر رجانک کر تیگیں آزمانکانی کتاب چاپ
بیت کہ اشی اندر دستی 19 آزمانک ہوارانت۔ اے آزمانک چہ روسي، اردو، انگریزی، بنگالی، سندھی، فرانسیسی زبان
آزمانکان کنگ بوتگ انت۔ اخترندیم و قی پیشگال نہستہ کنٹ کہ

”ایش یک منشیکیں گواچیے کہ وہدے کجام یک بولی یے چہ وقی سندھ چست بیت زبان درجہ
رسیت ته آئرائے کمال ہدیبری دیوک رجانک انت کہ زبان چہ اندگہ زبانی تو انہ اندگہ
نو بتانی مچیں شہکر داں تچکائی عپچہ آروکی گندیت بلکن خیالات، لوزانگی تھر گالوارہ داد گپت
درستیں کاراں رجانک وقی بڈے بندیت وہدیکہ رجانک چوشیں زبانے راشری شونائیت بودنا کی
چنبار ایسا بر سینیت تھے ہے زبان لوزانک تھر آں دومی زبان پر رجانک وصف و تیگ
کنٹ چوش زبان چہ دگلی سندھ و تارا آزاد کنٹ ہمیاں قومی ایں سیما گام جنان بیت۔“ (8)

ماں بلوچی زبان آزمانک رجانک درج ڈاکٹر بیزن بلوج نام کارو قی جتا ہیں بستار داریت۔ آئی آزمانکی رجانکانی
کتاب ”سچکان“ انت کہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ پلوء 2004ء چاپ نیگ کنگ بوتگ۔ اے کتاب ہاروا آئی شنگ انت کہ
”دنیاء شتر تریں لبڑاںک آزمانک بازیں ہندوزبانی ردمہ ہوار کنگ بہ بنت کہ آوانی تھاٹو ہیں نام
ہوار انتہا باری یہ گندے بلوچی اولی رندہ رجانک کنگ بوتگ ایشانی تھا کساس نیم درزن
آزمانک ہما آزمانکارانی انت کہ آوانہ لبڑاںک میان استمنی داد نوبل پرائز دیگ
بوتگ۔“ (9)

سچکان نہا ہواریں آزمانکانی بگپ سر حالانی بابت وقی گچین گیشوری کنان آدمیتڑ
نویست کہ:

”آزمانکانی گچین کنگ وہدہ من اے گیشتیریں ہیرت چاری آوانی بگپ بوتگ کہ دنیاء کجام ہم
کنڈے انسانی واحگ، جنجال، مھر، جتائی، طلب، دلپوشی زلم نابروبری وڑیں مارگ و احساس
درانگاڑ بہ بنت من سدکاں کہ والوکاں دگہ ہے ڈولیں ہواریں انسانی مارگ دیم اے
کاھنٹ“ (10)

بلوچی آزمانک و رجانک: اجد پرتو بیت

بلوچی زبان اپولکاری همراهی مان رجانکاری پڑا اوں ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ کارکرت وقی جتاںیں بستارے واهند آنت۔ بلوچی آنی آزمانک کتاب آثار انت کہ بلوچی اکیڈمی کوئی نیمگ 2012ء چاپ ٹشگ بوتنگ۔ اے کتاب مان دو، ہر اس بھر کنگ بوتنگ۔ درستی سینزدہ آزمانک رجانک ہوارانت کہ اولی بھر فرانسیسی، روسي، جرمن، چیک، نیپال، بنگالی، عربی زبان آزمانک بلوچی عرجینگ بوتنگ انت۔ مان دومی بھر اردو سندھی زبان پنج آزمانک ہوارانت۔

بلوچی رجانکاری کارڈاتی یا شخصی سر شون ابید ادارگی جھت، ہم دیبروی سیمسراں گوستگ۔ اے درگت، ہاسیں وڑے بلوچی تاک، ہماہنگی کرد مثالی انت۔ سے ماہی تاک درد گواڑ نیمگ، بلوچی رجانکاری پڑا باز جوانیں گاچھ زورگ بوتنگ۔ اے درگت، ہاس چیخوف نمبر ارزشیت ایں کارانت کہ درد، تاک 19 اپریل / جولائی 2018ء، سال 18ء تاک شونکار ابین داؤد، چیر دستی چاپ ٹشگ بوتنگ، اے ہاسیں نمبر، اندر، چیخوف درستی بیست دو آزمانک ہوارانت کھل جتاںیں مردمان بلوچی گوناپ داتگ انت۔ اشی، ابید آنی ازم، خصیت، سراشش نہشانک اوں اے تاک ہوارانت۔

دگہ یک ارزشیت ایں کارے اے آر داد، رو بند دا ٹگیں کتاب "دو سسٹنگیں استار" انت کہ ساق پبلشرز نیمگ 2014ء چاپ ٹشگ بوتنگ۔ اے کتاب، اندر، درستی ہپدہ آزمانک ہوارانت کہ جتاںیں زبانی آزمانک جتاںیں مردمان بلوچی گوناپ داتگ انت۔ اے کتاب، رو بند دیگ، اشی بستار، بابت، شوہزاد کار نہشته کنت:

"دو سسٹنگیں استار" زیک، مر چیگیں میاں استمانی، ھافشن نویسانی ساچشت انت کہ وی دورہ نامدار نمیران بوتنگ انت، چوک فرانز کافکا انت، کئے آنی، نزانت۔ ھم رنگ، ٹالسٹائی انت کہ مرچی فکشن، راجد پر آنی، سر، پھر بندیت"۔ (11)

بلوچی زبان، فکشن، رجنک، شرف شادوتی جتاںیں بستارے واهند انت۔ آنی، بازیں دری گدار، آزمانک بلوچی گوناپ داتگ انت۔ بندیگ، پوشک، آنی آزمانکی رجانک، کتاب انت کہ چے بلوچی اکیڈمی کوئی نیمگ 2015ء چاپ ٹشگ بیتگ۔ اے کتاب، اندر، درستی سینزدہ آزمانک ہوارانت کہ اشانی تھاد، آزمانک گریل گارشیا مارکیز، دو آزمانک، خورخ لوئیس بورخیں، دو آزمانک نجیب محفوظ، دو آزمانک انتون چیخوف، گائے ڈی موباساں، نٹ ہمین، لیوٹالسٹائی، ہر من ہیسے، داکو تاگاوے یک آزمانکے ہوارانت۔ اے رجانکی بابت، رجانکار کتاب، پشتو تاکدیم، نہشته کنت کہ

"دنیا، مرنیں ساچشتکاراں بلوچی، گندگ منی مرنیں واہے۔ اے کتاب، ہواریں رجانک ہے واہک، پڑور، کنگ بوتنگ انت کہ دنیا، مرن نامیں ساچشت کارانی ساچشتاں من وقی زبان، گندال۔"

بلوچی آزمائنک ۽ رجانک: اجدپر ڙبریت

رس ۽ انتون چیخوڻ، فرانس ۽ گائے ڈی موپاسا، مصر ۽ نجیب محفوظ، کولمبیا ۽ گرینل گاشیا
مارکیز، ارجمندان ۽ لوئیس بور خیس ۽ آزمائناں وڌی جند ۽ زبان ۽ داڳ من ۽ اجین کیف ۽ سرمستی
یے دنت۔“ (12)

2015ء بلوچی زبان ۽ آزمائنک ۽ رجانک ۽ دگه دوار ڙشتی ایں کتاب اوں چاپ ۽ شنگ بوٽگ۔ یکے ارشاد عالم ۽ زاپر ان ۽ پل، انت که
سید ہاشمی لہڑائی گل گوادر ۽ نیمگ 2015ء چاپ ۽ شنگ بیتگ۔ اے کتاب ۽ ارزشت ایش انت که اشی اندر ۽ بلوچی رجانکاری ۽
سری دہک بزاں 1951ء ڳردار 1960ء زمانگ ۽ هرچ آزمائنک کنگ بوٽگ انت، شوازگ ۽ اے کتاب ۽ ہو
اکنگ بوٽگ انت۔

”بلوچی آزمائنک کہ اید گه ردانکی تھراں چہ دیماڻنگیں تھرے زانگ بیت ایشی سبب اوں رجانک
بوٽگ کہ بلوچ نبشنستہ کاراں بندات ۽ دری آزمائنک رجانک کنگ انت، رند کہ آزمائنک ۽ بند ۽
تلینک ۽ چہ آشنا بوٽگ انت گڈاپه وٽ آزمائنک اش نبشنستہ کنگ۔“ (13)

ہے مسال ۽ دگه کتابے عزیز کلمتی ۽ سند ھی آزمائنک، نام ۽ چہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ ۽ نیمگ ۽ چاپ ۽ شنگ بوٽگ، اے کتاب ۽ اندر ۽
درستی نو آزمائنک ہوار انت کہ ایشانی تھا امر جلیل ۽ شش ۽ سئے دگه کلکارانی آزمائنک ہوار انت۔ بلوچی زبان ۽ چہ بنداتی زمانگ ۽
سند ھی آزمائناں کی رجانک کنگ ۽ دو دگنگ ۽ کیت۔ اے کتاب ۽ ارزشت ایش انت کہ اے سر جم ۽ سند ھی آزمائناں کتاب انت۔
بلوچی زبان ۽ رجانک آزمائنک ۽ ہمنکس کہ کتاب چاپ ۽ شنگ بوٽگ اشانی چاپکار بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
انت۔ چوش گشت بیت کہ بلوچی آزمائنک ۽ رجانک ۽ دیرودی دیگ ۽ مسٹریں کرد اوں ہے ادارہ نیگ انت۔

بلوچی زبان و رجانکاری، تب نوکیں لبز انک، بنداتی زمانگ، روانج گپت، اولی رجانکی آزمانک "پشمانیں جنین آدم" انت کہ مارچ 1952ء شمارہ چاپ نہ شنگ بیت۔ چدیداے رہیت جوانیں رنگے دیبر وی کنان کنت۔ گوستگیں نہ شماری پنجاہ سالانی اندر بلوچی زبان در ملکی آزمانک مز نیں کچے رجنگ بو تگ انت۔ چہ پٹ نہ پول زانگ بیت کہ دا انوگ، پنچ پدر گیسٹ دری زبانی آزمانک بلوچی زبان، بہر جوڑ کنگ بو تگ انت۔ ہمے رجانکانی برکت انت کہ بلوچی آزمانک، زبان نہیں، سر حال نہ نگپ، نکنیک، درشان اسلوب، در دیبر وی کرتگ۔

- 1- صدر رشید، ترجمہ کاری: چند نیادی باتیں (مشمولہ) فن ترجمہ کاری (مباحث) مرتبہ، ڈاکٹر صوبیہ سلیم، محمد صدر رشید، ادارہ فروغ زبان، پاکستان، طبع اول، 2012، ص، 7
- 2- باقر رضوی، سجاد، ڈاکٹر، افسانوی ادب کے تراجم: مسائل اور مشکلات (بشملہ فن ترجمہ کاری، ص، 242)
- 3- پرواز، غنی، بیزن ئ آئی و رجانک (ہوار) سچکان، ڈاکٹر بیزن بلوج، بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، 2004، تاکدیم، ج
- 4- بلوج، طاہر حکیم، بلوچی آزمانک و رجانک (ہوار) زاپران ۱۰ پل، ردغہ بند ارشاد عالم، سیدھاشمی لبڑانگی گل گوادر، 2015، ت، 12
- 5- بلوج، عبدالصبور، ڈاکٹر، بلوچی تھہی لبڑانگ (پٹ غپول غنگد کار) بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، 2009، ص، 62
- 6- بلوج، حکیم، چین آزمانک، بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، دومی چھاپ، 2010، تاکدیم، د
- 7- صابر، غوث بخش، ملگزار، بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، 1973، تاکدیم، 2، 3
- 8- ندیم، اختر، (پیشگال) شد کیمی سنگ، اختر ندیم / غوث بخش صابر، بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، 1996، تاکدیم، 5
- 9- بلوج، بیزن، سچکان، بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، 2012، تاکدیم، ج
- 10- ہمیش، تاکدیم، 6
- 11- داد، اے آر، دو سسٹنگیں استار، ساق پبلیشرز بلوجستان، جولائی، 2014، تاکدیم، 4
- 12- شاد، شرف، بند گیگ اپشاک، بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، 2015، پشتی ٹائل
- 13- عالم، ارشاد، زاپران ۱۰ پل، سیدھاشمی لبڑانگی گل گوادر، 2015، تاکدیم، 8